

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886.   Andra Kammaren.   N:o 33.

Lördagen den 3 April.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 27 nästlidne Mars.

§ 2.

Föredrogos och bordlades för andra gången
Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 5;
Stats-Utskottets Utlåtande N:o 40;
Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 10
(i samlingen N:o 20); samt
Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 5
(i samlingen N:o 21).

§ 3.

Efter föredragning vidare af Första Kammarens protokollsutdrag N:o 124, med delgifning af nämnda Kammares beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6, i anledning af väckt motion om åtgärder för afskaffande af kollektör för statsändamål m. m. begärdes ordet af

Herr Sjöberg i Stockholm, som yttrade: Jag hemställer, att ifrågavarande protokollsutdrag måtte remitteras till Andra Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 3 för att af detsamma i vanlig ordning behandlas.

Med bifall till den af Herr Sjöberg sålunda gjorda framställning, beslöt Kammarerna hänvisa ifrågavarande ärende till sitt Tillfälliga Utskott N:o 3.

§ 4.

Förekom till behandling Stats-Utskottets Memorial N:o 39, med anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor rörande anslagen under fjerde hufvudtiteln.

Punkten 1

Den i denna punkt föreslagna voteringspropositionen godkändes.

Punkten 2

Bifölls.

De i *punkterna 3 och 4* af Utskottet föreslagna voteringspropositioner godkändes.

*Angående
förslag till
en voterings-
proposition.*

I *punkten 5* hade Utskottet framlagt ett så lydande förslag till voteringsproposition:

“Den, som vill, att Riksdagen, för tillämpning under år 1887 af den nya värnpligtslagens föreskrifter angående de värnpligtiges inskrifning, redovisning m. m., på extra stat för år 1887 under fjerde hufvudtiteln beviljar ett anslag å 150,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen afslagit såväl Utskottets hemställan som hvad Kongl. Maj:t föreslagit i förevarande hänseende.“

Beträffande detta förslag anförde:

Herr von der Lancken: För min del kan jag icke godkänna detta förslag till voteringsproposition. Om herrarne erinra sig, blef genom ett förbiseende, som möjligen ligger Utskottet till last, men kanske äfven oss litet hvar, vid behandlingen af fjerde hufvudtiteln Kongl. Maj:ts förslag till aflöningsstater för Blekinge, Hallands och Vesternorrlands bataljoner föredraget före den punkt som handlade om aflöning åt de nya värnpligtsområdenas befäl m. fl. Nyssnämnda stater, uti hvilka dag aflöningen till det befäl, som skulle få sig uppdraget inskrifningsgöromålen, var upptagen att utgå, som det heter, “*från anslaget till ersättning åt värnpligtområdenas befäl*“, blefvo af Riksdagens båda Kamrar godkända, och, om jag än medgifver, att derigenom ingenting i princip afgjordes i fråga om beviljande af an-

slaget till värnpligtområdenas befäl i sin helhet, så måste dock genom dessa Kamrarnes sammanstående beslut det anses vara afgjort att åtminstone den del af detta anslag, som erfordrades för att bestrida dagaflöningen åt det befäl vid de tre nyssnämnda bataljonerna, som komme att ombesörja inskrifningsgöromålen, blifvit beviljad. Då sedermera frågan om aflöning åt värnpligtsområdenas befäl förekom, hade väl derför riktigast så stor del af det begärda anslaget, som jag nyss nämnde, bort undantagas från pröfning, såsom redan beviljad, Kamrarne naturligtvis öppet lemnadt att i öfrigt afslå eller bifalla den gjorda framställningen. Så blef dock icke fallet. Denna Kammare afslog det begärda anslaget till ersättning åt värnpligtsområdenas befäl i sin helhet, och Kammaren befann sig dermed i den märkvärdiga situationen att hafva ena dagen anslagit ett visst belopp till aflöning åt det befäl vid de omnämnda tre bataljonerna, som skulle komma att ombestyras de värnpligtiges inskrifning m. m., och andra dagen förklarar, att detta anslag i sin helhet icke alls skulle utgå. Lyckligtvis hade dock Första Kammaren fattat ett annat beslut och på extra stat anvisat ett belopp af 150,000 kronor som ersättning åt värnpligtsområdenas befäl. Vid sådant förhållande synes det mig, att Utskottet bort försöka rätta det misstag, som var begånget, genom att taga hänsyn till hvad som förefallit vid upprättande af sitt förslag till voteringsproposition. Efter min uppfattning hade nej-propositionen bort lyda ungefär sålunda, att, om nej vinner, har Riksdagen, som anslagit ett belopp af 30,000 kronor — jag tror att det är så omkring — till bestridande af aflöning åt det befäl vid Blekinge, Hallands och Vesternorrlands bataljoner, som får sig uppdraget inskrifningsgöromålens ombesörjande m. m., i öfrigt afslagit såväl Utskottets hemställan som hvad Kongl. Maj:t föreslagit uti förevarande hänseende. Ty hvad blifver följden, om den af Utskottet föreslagna nej-propositionen i gemensam votering godkännes? Riksdagen har då sagt ena dagen, att ett visst anslag skall i staten uppföras för de värnpligtiges befäl vid de tre bataljonerna och den andra dagen att detta anslag icke skall finnas till.

Att förekomma detta gifves blott två utvägar. Ena utvägen är den, att Stats-Utskottet inkommer till Riksdagen med hemställan, att sedan frågan om anslaget i sin helhet förfallit, i staten må uppföras det belopp, som erfordras för aflönande af befälet vid oförmälda tre bataljoner, dock under annan titel. Den andra utvägen skulle uppenbarligen vara den, att Utskottet så att säga glömde bort detta anslag och öfverlemnade åt Kongl. Maj:t, som ju är berättigad att utanordna dagaflöning åt befälet, att begära ersättning af Riksdagen för de förskott, som Kongl. Maj:t af andra tillgängliga medel använt för ändamålet. Jag hemställer dock, huruvida det kan vara lämpligt att, sedan Riksdagen ställt till Kongl. Maj:ts förfogande en viss summa för ifrågavarande ändamål, Kongl. Maj:t hänvisas att af andra tillgängliga medel taga erforderliga beloppet.

Vid dessa förhållanden yrkar jag återremiss till Stats-Utskottet af denna punkt, på det Utskottet må komma i tillfälle att omredigera nej-propositionen i det syfte, jag här angifvit.

*Angående
förslag till
en voterings-
proposition.
(Forts.)*

Angående
förslag till
en voterings-
proposition.
(Forts.)

Herr Danielson: Om förhållandena verkligen vore sådana, som den föregående talaren påstått, kunde hvad han anförde och yrkade nog hafva skäl för sig. Men nu äro förhållandena icke sådana. Riksdagen har i sin helhet afslagit Kongl. Maj:ts framställning, såvidt den afsåg ifrågavarande anslags uppförande på ordinarie stat. Om detta beslut är således Andra Kammaren icke ensam; derom har jemväl Första Kammaren sig förenat. Då Kongl. Maj:t föreslog uppsättande af nytt befäl för Blekinge, Hallands m. fl. bataljoner, afsåg detta befäl att uppsättas endast i mån som medel blefvo tillgängliga på marinregementets och Gotlands nationalbeväringens stater. Att Kongl. Maj:t vid dagaföningsens upptagande syftat på det af Kongl. Maj:t begärda ordinarie anslag å 218,000 kronor är visserligen sant; men detta *ordinarie* anslag är emellertid, såsom jag nämnt, afslaget af båda Kamrarne. Första Kammaren har flyttat anslaget på extra stat och ned-satt summan från 218,000 till 150,000 kronor. Andra Kammaren har afslagit den Kongl. propositionen jemväl i denna del. Nu frågar jag herrarne, om det finnes någon möjlighet att kunna hänvisa en sådan stadigvarande aflöning, som den Kongl. Maj:t med detta anslag afsett, på extra stat? Det är ju icke möjligt. För öfrigt kan det alls icke sägas, att det här rör tredje mans rätt. Riksdagen har nemligen med-gifvit, att Kongl. Maj:t till genomförande af stater för Blekinge, Hallands och Vesternorrlands bataljoner får använda anslagen till Gotlands nationalbeväring och marinregementet i den mån, som medel derå blifva tillgängliga. Blir Riksdagens beslut, att icke något särskildt anslag skall anvisas till ersättning åt värnpliktsområdenas befäl, så är det klart, att Kongl. Maj:t i de fullmakter, som utfärdas för officerarne på nämnde stater, icke kan intaga någon sådan rättighet. Således kan jag icke finna, att hur Riksdagen än må komma att besluta i detta fall, man skall kunna säga, att Riksdagen den ena dagen fattar ett beslut och den andra dagen återtager detta beslut. Det kan icke blifva förhållandet här, emedan Första Kammaren i likhet med denna afslagit hvad Kongl. Maj:t begärt såsom ordinarie anslag för den dagaföning, som här är i fråga.

Jag anser således en återremiss obehöflig, och det återstår således ingenting annat, än att Kamrarne få afgöra denna fråga genom gemensam votering. Jag yrkar därför bifall till Utskottets förslag i afseende på denna voteringsproposition.

Herr Sjöberg i Stockholm: Jag har en och annan liten anmärkning att göra mot hvad den värde ledamoten af Stats-Utskottet nyss anförde.

Det torde vara obestriddigt, att Kongl. Maj:t måste hafva svar på de särskilda framställningar, som röra fjerde hufvudtiteln, likaväl som det är brukligt och hör till ordningen, att Kongl. Maj:t får svar på alla andra framställningar till Riksdagen. Lika obestriddigt är det också, att Första Kammaren har beviljat ett visst belopp att utgå för den så kallade rullförningen eller beväringsskapets inskrifning och redovisning m. m. Det är visserligen sant, som Herr Danielson yttrade, att Kongl. Maj:t för detta ändamål begärt 218,000 kronor, och

att Första Kammaren, i öfverensstämmelse med Utskottets förslag, ned-satt beloppet till 150,000 kronor, men det är dock ett belopp, som för nämnda ändamål blifvit af Första Kammaren beviljad. Nu hafva båda Kamrarne bifallit Kongl. Maj:ts framställning i fråga om stat för Blekinge, Hallands och Vesternorrlands bataljoner, hvilken stat innefattar, bland annat, den ersättning, som skulle tillkomma vederbörande för rullförningen. Jag tillåter mig icke någon anmärkning mot Utskottet i det afseendet, ty, enligt mitt förmenande, var uppställningen redan i den Kongl. propositionen sådan, att ett misstag lätt var begånget. Men under förutsättning, att Riksdagens beslut utfaller i enlighet med Andra Kammarens mening, så finnes icke till Kongl. Maj:ts förfogande anvisadt ett enda öre till den aflöning, som enligt begge Kamrarnes sammanstående beslut skall tillkomma befälet vid de nämnda bataljonerna. Jag kan således icke finna annat, än att Riksdagen i detta afseende råkat in i en återvändsgränd, och att det därför för Riksdagens egen skull vore lämpligt att söka åstadkomma en sammanjemkning. Skulle i gemensamma voteringen Första Kammarens beslut i frågan blifva segrande, så förfaller denna anmärkning, men under förutsättning — jag upprepar det — att Andra Kammarens beslut blir vinnande, så måste ovilkorligen medgifvas, att Riksdagen i själfva verket fattat två beslut, som icke låta sig med hvarandra förenas.

Jag hemställer sålunda, i likhet med Herr von der Lancken, att denna punkt måtte återremitteras till Utskottet för åstadkommande, så vidt möjligt, af en sammanjemkning af de stridiga besluten.

Herr Danielson: Jag vill endast fästa den näst föregående talarens uppmärksamhet derpå, att, äfven om Riksdagens beslut blir i öfverensstämmelse med hvad Första Kammaren förut beslutat, så har Riksdagen i alla fall afslagit Kongl. Maj:ts framställning om anvisande af ett *ordinarie* anslag till aflöning för ifrågavarande befäl. Kongl. Maj:t kan ändå icke i deras fullmakter tillförsäkra dem denna dagaflöning, emedan anslaget i alla fall kommer på extra stat. Hur Riksdagen således än må komma att besluta, har likväl Kongl. Maj:ts hemställan om de 218,000 kronornas uppförande på *ordinarie* stat af båda Kamrarne blifvit afslagen.

Herr Sjöberg i Stockholm: Jag har redan medgifvit och förstår ganska väl den af den näst föregående talaren antydda skilnaden; men jag påstår likväl, å andra sidan, att Första Kammaren för år 1887 på extra stat anvisat 150,000 kronor. Att icke Kongl. Maj:ts framställning om anvisande af 218,000 kronor på *ordinarie* stat blifvit af Riksdagen bifallen, är ju en känd sak. Men genom Första Kammarrens beslut har det blifvit möjligt för Kongl. Maj:t att under det första året, då den nya värnpligtslagen skall tillämpas, hafva medel disponibla för det afsedda ändamålet. Det måste åtminstone vara klart.

Herr Danielson: Det Herr Sjöberg nu sist anförde, berör icke egentligen denna fråga. Det är en helt annan sak, om man vill göra det möjligt för Kongl. Maj:t att bestrida denna utgift från annat håll.

*Angående
förslag till
en voterings-
proposition.
(Forts.)*

Angående
förslag till
en voterings-
proposition.
(Forts.)

Den frågan har förut diskuterats, och Andra Kammaren har dervid såsom sin åsigt uttalat, att det redan finnes möjlighet för Kongl. Maj:t att på annat håll skaffa de medel, som erfordras för att få den afsedda rullförningen verkställd, och den möjligheten är att Kongl. Maj:t tillhåller vederbörande befäl att fullgöra sina åligganden efter de vilkor, som för aflöningsstaterna äro bestämda.

Herr Carl Ifvarsson: Att förhållandet verkligen är sådant, som Stats-Utskottets ordförande Herr Grefve Sparre i sin reservation anmärkt, synes mig vara klart, men då man här yrkar återremiss, i syfte att man skulle kunna uppgöra ett annat förslag till voteringsproposition i frågan, vågar jag bestrida detta, ty det synes mig vara omöjligt. Huru voteringspropositionen än uppställes, kan dess syftemål omöjligen blifva något annat än Utskottet här föreslagit, ty den måste vara så uppställd, att den ena Kammarens beslut blifver ja-proposition och den andra Kammarens nejproposition; och att tillägga i voteringspropositionen något, som sammanhänger med en annan fråga kan hvarken Stats-Utskottet eller Kamrarne göra. I sådant syfte anser jag en återremiss icke tjena någonting till, och att således den icke heller bör vinna anslutning af Kammaren.

Hvad åter vidkommer en återremiss i syfte att få en sammanjemkning af de olika besluten, så medgifver jag, att detta nog kan låta sig göra och vill heller icke motsätta mig något sådant, om man dermed skulle kunna vinna något. Men efter hvad jag inom Utskottet hört af ledamöter från båda Kamrarne, tror jag icke, man kan vänta, att en sammanjemkning skall kunna ega rum i förevarande fråga, så att man derigenom skulle kunna få frågans knut löst. Om frågan återremitteras och icke någon sammanjemkning, hvarom båda Kamrarne kunna förena sig, kommer till stånd, blifver följden i alla fall den, att man måste votera om Kamrarnes beslut. Det kan visserligen synas orätt af en Utskottsledamot att motsätta sig yrkandet om återremiss, men jag har likväl velat nämna detta, emedan jag tror, att en återremiss här skulle vara ändamålslös.

Herr Sjöberg i Stockholm: Jag har för min del icke gjort någon anmärkning mot det sätt, hvarpå Stats-Utskottet uppställt denna voteringsproposition, enär densamma otvifvelaktigt står i full öfverensstämmelse med grundlagens föreskrift i hit hörande fall. Jag har med min begäran om återremiss endast åsyftat, hvad äfven den näst föregående talaren temligen tydligt angaf, möjlighet att åstadkomma en sammanjemkning, för att Riksdagen icke må sägas hafva fattat mot hvarandra uppenbarligen stridande beslut, för det fall nemligen att Andra Kammarens mening blifver den segrande i den samfälda voteringen. Det är ju alldeles gifvet, att ännu är icke, hvad Herr Danielson tyckes förutsätta, denna mening ett Riksdagens, utan endast ett Andra Kammarens beslut, hvilket, jag nödgas upprepa det, skiljer sig från Första Kammarens derutinnan, att Första Kammaren har för år 1887 satt Kongl. Maj:t i tillfälle att anvisa medel för det ändamål, som här afses, hvilket deremot är alldeles afskuret, derest Andra

Kammarens beslut skulle blifva segrande i den meranämnda voteringen. Jag anhåller således, mine Herrar, fortfarande om återremiss för det ändamål jag redan angifvit.

*Angående
förslag till
en voterings-
proposition.
(Forts.)*

Herr Magn. Jonsson: Jag skall be få tillkännagifva, att jag till alla delar instämmer med Herr Danielson.

Jag begärde ordet för att, med anledning af hvad den nästföregående talaren yttrade så väl i sitt första anförande som nu, upplysa, att jemväl Andra Kammaren och således Riksdagen i sin helhet beviljat medel till den ifrågasatta omorganisationen af beväringstruppernas befäl i Halland, Blekinge och Vesternorrlands län. Om man läser Utskottets hemställan i tionde punkten af utlåtandet angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel, tror jag, att man skall få klart för sig, att medel för ifrågavarande ändamål blifvit beviljade. Utskottet hemställer i nämnda punkt: "att Riksdagen må — under vilkor, att den till militärbefälhafvaren på Gotland nu utgående inqvarteringsersättning skall vid den nuvarande tjensteinnehafvarens afgång upphöra — godkänna de vid statsrådsprotokollet den 11 Januari 1886 fogade förslag till stat för Blekinge bataljon och till nya stater för Gotlands nationalbeväring samt Hallands och Vesternorrlands bataljoner, samt medgifva, att ej mindre Gotlands nationalbeväringens nuvarande anslag till den del, som af nationalbeväringens nya stat icke behöfver tagas i anspråk, än äfven Marinregementets anslag, allt efter det medel å dessa begge anslag blifva tillgängliga, må från och med år 1887 och intill dess slutlig reglering af vederbörande anslag kan ega rum användas i mån af behof till genomförandet af de föreslagna staterna för Blekinge, Hallands och Vesternorrlands bataljoner." Der äro således enligt mitt förmenande medel anvisade att till en början genomföra denna omorganisation. Men skulle Andra Kammarens åsigt segra vid den gemensamma voteringen, medgifver jag, att det nu icke är en fullständig stat för densamma. Men icke heller om Första Kammarrens förslag antages, kan man säga, att det är en fullständig stat, ty den har satt anslaget endast på extra stat. Således tror jag, att man icke heller härpå kan bygga en ny fullständig stat, utan dermed får väl i alla händelser anstå, tills medel anslås på ordinarie stat. För min del anser jag, att här endast erfordras ett godkännande af voteringspropositionen, och hemställer, att yrkandet om återremiss icke måtte bifallas.

Herr vice Talmannen Larsson: Då jag begärde ordet, visste jag icke att Herr Magnus Jonsson skulle komma att yttra sig. Jag ämnade till en del yttra detsamma, han nu sagt, och jag skall icke upprepa det omigen.

Om Kammaren återremitterar betänkandet, får väl Utskottet göra ett försök till sammanjemkning af meningarna, men likasom Herr Ifvarsson tror jag icke, att en återremiss tjenar någonting till. Det är icke någon ny upptäckt, som nu gjorts här i Kammaren; alla dessa saker hvarom här talats, voro klara först inom Utskottsafdelningen och sedermera äfven i Utskottet, när propositionen uppställdes,

*Angående
förslag till
en voterings-
proposition.
(Forts.)*

hvilket äfven synes af den reservation, som finnes bifogad Utskottets utlåtande. Försök till en sammanjemkning hafva således blifvit gjorda så väl inom afdelningen som Utskottet, men någon sådan har icke kunnat åstadkommas, och under diskussionen här har frågan icke erhållit någon ny utredning som gör en sammanjemkning mera möjlig. Jag tror således, att en återremiss icke gagnar något till. Detta är min åsigt, ehuru man, såsom jag sagt, får göra nya försök, om Kammarerna nu skulle besluta en återremiss. För min del tror jag för öfrigt det vore så godt att nu godkänna voteringspropositionen sådan den föreligger. Frågan står ju i alla fall öppen till nästa riksdag, enär icke något ordinarie anslag beviljas för ifrågavarande ändamål, och Kongl. Maj:t får därför vid nästkommande riksdag begära nytt anslag. Är det åter så, att något belopp måste utgå för ändamålet, äfven om Riksdagen icke anvisade medel, d. v. s. i händelse Andra Kammarens beslut segrar i den gemensamma voteringen, lär Kongl. Maj:t därför icke stå handfallen, utan kan förskottera de medel som finnas erforderliga.

Då Kongl. Maj:t sålunda, i händelse denna Kammarers beslut segrar, icke lär stå handfallen och då frågan i alla fall måste återkomma till nästa riksdag, anser jag man nu kan bifalla den voteringsproposition, som här föreligger.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, blef den ifrågavarande voteringspropositionen, sådan den af Utskottet föreslagits, af Kammarerna godkänd.

Punkterna 6—8.

De i dessa punkter föreslagna voteringspropositioner godkändes.

§ 5.

Till afgörande förelåg vidare Lag-Utskottets utlåtande N:o 48 i anledning af väckt motion om tillägg till förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875.

Punkterna 1 och 2.

Biföllos.

*Om ändring
i 3 § af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Okto-
ber 1875.*

I *punkten 3* hemstälde Utskottet, att Riksdagen, med gillande i denna del af motionären, Herr *L. O. Smiths* förslag, ville för sin del antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse af § 3 i förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875.

Härigenom förordnas, att § 3 i förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875 skall erhålla följande ändrade lydelse:

§ 3.

Revision af sparbanks förvaltning och räkenskaper skall årligen förrättas. *I revisionen skall deltaga en af Kongl Maj:ts Befallningshafvande förordnad person, hvilken därför af sparbanken åtnjuter ersättning efter bestämmande af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande.* Revisionsberättelse, upptagande beloppen af sparbankens tillgångar och skulder jemte beskaffenheten af de säkerheter, mot hvilka tillgångarne äro utlånade, skall tillika med det yttrande af sparbankens styrelse, hvar till berättelsen må hafva gifvit anledning, till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insändas och, som i § 2 sägs, offentliggöras.

Om ändring i 3 § af förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875.
(Forts.)

Efter uppläsande af detta förslag anförde:

Herr Svensson i Rydaholm: Herr Talman! mine herrar! Motionären i fråga har, såsom hvar man vet, stor förmåga att måla i mörka eller ljusa färger, allt efter som det enligt hans syften passar bäst. — Nu synes han vilja bereda största möjliga trygghet för de personer, som placera sina penningar i sparbankerna, och derom borde ju ej vara annat än godt att säga; men då han, enligt mitt förmenande, härvid målar i alltför mörka färger, önskar jag göra några invändningar emot hans påståenden. Han säger nemligen att det sätt, hvar på i sparbankerna insatta medel göras fruktbarande, är i högsta måtto otillfredsställande, och för att afhjelpa detta missförhållande föreslår motionären:

1:o) att de medel, som från och med 1888 års början insättas i sparbank och icke för den rörliga fonden erfordras, skola placeras i obligationer, utgifna af Riksgäldskontoret, Hypoteksbanken, städernas hypoteksföreningar samt andra under statskontroll stående inrättningar;

2:o) att de i sparbanker insatta medel, som före år 1888 blifvit utlånade mot inteckningar eller förbindelser med borgen, skola successive inom en tid af tio år placeras i obligationer af ofvannämnda beskaffenhet;

3:o) att i hvarje sparbanksstyrelse vederbörande landsting eger att invälja en ledamot; och

4:o) att i hvarje sparbanksrevision Kongl. Maj:ts respektive Befallningshafvande eger att förordna en ledamot.“

Att förslaget i första punkten, om detsamma blefve lag, skulle hafva till följd sparbankernas undergång, derom är jag alldeles viss. De, som insätta sina penningar i sparbankerna, göra naturligtvis anspråk på att erhålla högsta möjliga ränta och vid ett motsatt förhållande skulle följden blifva, att allmänheten uttog sina tillgodohafvanden och utlånade dem under hand, hvarvid den säkerhet de på det sättet erhöle i regel icke blefve mera betryggande än den, som sparbankerna erbjuda. Dessutom tror jag icke, att sparbankerna utlåna de hopsamlade penningarne mot så dålig säkerhet, som motionären påstår. En intecknings värde beror ju icke uteslutande på dess

Om ändring
i 3 § af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Okto-
ber 1875.
(Forts.)

förhållande till taxeringsvärdet; ty fastigheterna kunna vara högst olika taxerade, och detta förhållande bör väl bäst kunna bedömas af de respektive sparbanksdirektionerna. Att penningarna utlånas mot säkerhet af borgen anser motionären *vara alldeles förkastligt*; men genom att upphäfva detta utlåningssystem skulle en massa mindre bemedlade personer, som omöjligen kunna anskaffa annan säkerhet, beröfvas tillfälle att erhålla mindre lån för yrkes bedrivande, verkstäl- lande af mindre odlingar eller annan gagnelig handtering; och då dessa små lån i regel amorteras på 5 à 10 år, så är ju klart, att säkerheten blifver bättre i samma mån amorteringen fortgår. Detta utlåningssätt användes ju också af så väl riksbanken som de enskilde bankerna utan att någon nämnvärd olägenhet deraf försports.

Utskottet har emellertid endast fäst afseende vid den sista punkten, hvori motionären föreslår, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skulle ega utse en person, som deltagar i revisionen. Då emeller- tid Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eger utse inspektörer, som ega rättighet att när som helst taga kännedom om sparbankernas ställning, kan jag omöjligen finna anledning vara för handen att nu besluta om ytterligare kontroll. Motionären själf erkänner, "att sparbankernas förvaltning hittills fortgått särdeles lyckligt", men hvarföre då påyrka skärpt kontroll? Denna skärpta kontroll skulle, enligt mitt förmenande endast hafva till följd, att sparbankernas välsignelsebringande verk- samhet komme att hämmas i sin utveckling. Kostnaden för den före- slagna revisionen är ock en faktor, som bör tagas med i beräkningen, isynnerhet då det är fråga om mindre sparbanker.

För öfrigt tror jag att sparbanksdirektionerna i regel utgöras af de mest redbare och vederhäftige personer, hvilka äfven äro ansvarige för medlens förvaltning.

Hade Utskottet velat tillstyrka en lagförändring, som afsåge, att direktionsledamöter eller tjenstemän i sparbankerna ej finge teckna sig såsom löftesmän eller själfve uttaga lån, så hade detta varit all- deles på sin plats; ty de flesta anledningar till klander öfver spar- bankernas förvaltning hafva just sin grund uti dylika missförhållanden. Dock tror jag, att i sparbanksreglementena i allmänhet finnes intagna stadganden i denna rigtning. Och för öfrigt upplyser Utskottet i sitt betänkande, att ett dylikt ärende för närvarande ligger under Kongl. Maj:ts pröfning.

Då jag icke tror, att ett allt för långt gående inblandande från myndigheternas sida skulle vara helsosamt för sparbanksväsendets sunda utveckling och då enligt mitt förmenande för närvarande ej förefinnas giltiga skäl till mera skärpt kontroll, så anhåller jag att vördsamt få yrka afslag å så väl motionen i dess helhet, som å Utskottets betän- kande i denna punkt.

Häruti instämde Herr *Petersson* i Boestad.

Herr Lasse Jönsson yttrade: I likhet med den föregående talaren kommer äfven jag att yrka afslag på Utskottets förevarande hem- ställan. Jag anser nemligen, att genom den föreslagna skärpta kon-

trollen en del af den företagsamhet och omsorg, som af personer med oegennyttig uppoffring utan all ersättning för använd tid och möda nu egnas åt sparbanksväsendet på landet, skulle komma att minskas. I de flesta sparbanksreglementen jag haft tillfälle att se, äro såväl styrelseledamöter som revisorer förbjudna att uppbära någon ersättning för sitt arbete med sparbanksgöromålen. Om nu, såsom här är föreslaget, Konungens Befallningshafvande vid hvarje års revision skulle utse en särskild revisor, blefve denne den ende uti sparbanksförvaltningen, som egde undfå någon ersättning för sitt besvär. Det skulle, synes mig, kännas ganska tungt för en ledamot i sparbankens förvaltning, hvilken under måhända 25 till 30 år tjenstgjort utan ersättning endast för den goda sakens skull, att sålunda sättas sida vid sida med den af Konungens Befallningshafvande utsedde revisorn, som skulle åtnjuta ersättning såväl för skjuts efter två hästar, för en kanske ganska lång resa, som med dagtraktamente efter 10 kronor om dagen, och detta oaktadt den förres tid är lika dyrbar eller dyrbarare än den senares. Ett antagande af detta förslag skulle tilläfväntyras bidra att tillskapa motvilja emot denna nyttiga inrättning, som utvecklat en så välsignelsebringande verksamhet. Vi hafva sett, hvilken ovilja, som var rådande, då representationen biträdde den sparbankslag, som nu är gällande. På 1850 och 1860-talen väcktes inom Riksdagen vid flere tillfällen motioner i det syfte, hvarom nu är fråga, men dessa motioner blefvo alla af Riksdagen afslagna. Först 1868 nedsatte Regeringen den komité, som uppgjorde ett förslag till nysparbankslag. På grund af detta med den nuvarande lagen nästan lika lydande förslag framlades vid 1871 års riksdag proposition i ämnet till Riksdagen. Regeringens proposition bifölls emellertid i Första Kammarne men afslogs i den Andra och så stod saken till 1875 då nu gällande lag antogs. Sedan dess har emellertid ingen kunnat bevisa eller göra en antydning om, att sparbankerna förvaltats så, att någon ännu förlorat på sina insättningar. Således finnes intet skäl att vidtaga ytterligare säkerhetsåtgärder, som ännu mera skola försvåra bankernas nuvarande ställning.

Huru jag således betraktar saken, kan jag icke annat än finna den föreslagna åtgärden vara alldeles onödig och till och med skadlig, hvarföre jag tager mig friheten yrka afslag å punkten.

Herr Jönsson i Gammalstorp instämde i detta yttrande.

Herr Aug. Peterson anförde: Nog är det nödvändigt, att anstalter af ifrågavarande slag underkastas så sträng kontroll som möjligt, men i likhet med de föregående talarne anser jag, att hvad motionären för sådant ändamål i denna punkt föreslagit, för närvarande är behöfligt, åtminstone för så vidt jag känner förhållandena. När, enligt nu gällande förordning för sparbanker, Konungens Befallningshafvande kunna när de behaga inspektera dessa anstalter, så tycker jag att detta är kontroll nog, åtminstone intill dess det visar sig, att det fordras en strängare kontroll. Om detta förslag antages af Riksdagen, så skola derigenom, såsom en föregående talare anmärkte, upp-

Om ändring i § 3 af förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875.
(Forts.)

Om ändring
i § 3 af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Oktober
1875.
(Forts.)

stå icke obetydliga kostnader för sparbankerna, då den af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förordnade revisorn skulle åtnjuta ersättning af sparbankens medel. I det län, jag tillhör, hafva vi nu ganska många sparbanker eller distriktssparbanker, som de kallas, ja, vi hafva till och med kommit så långt, att vi i det närmaste hafva en sådan bank inom hvarje pastorat. Hushållningssällskapet har härför utträttat ganska mycket. Det har nemligen för hvarje bank, som inrättas, anslagit en viss summa såsom grundfond, men förbehållit sig att få hafva en inspektör, som, när hushållningssällskapet så önskar, skall inspektera bankerna och särskildt en gång hvarje år. Denne inspektör aflönas af hushållningssällskapet, och inspektionen kostar således bankerna ingenting. Vi äro också fullt belättna med denna inspektion, och vårt sparbanksväsen har allt mer och mer utvecklats sig. Skulle nu en förändring göras härutinnan, på sätt motionären föreslagit, så skulle detta förorsaka så stora kostnader för dessa små sparbanker, att de knappt skulle kunna bära dem.

På grund af dessa skäl och med den uppfattning för öfrigt jag har om sparbankernas göromål och verksamhet, anser jag den ifrågasatta skärpta kontrollen obehöflig, och kommer således i likhet med föregående talare att yrka afslag å Utskottets förslag i denna punkt.

Herr Sjö: Då äfven jag kommer att yrka afslag å den föreliggande punkten, vill jag såsom skäl härtill åberopa hvad Utskottet anfört rörande den Kongl. förordningen den 1 Oktober 1875. Enligt denna förordning, säger Utskottet, "är sparbankernas förvaltning på två särskilda sätt underkastad kontroll från Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes sida. I § 3 föreskrifves, att revisionsberättelse, upptagande beloppen af sparbankens tillgångar och skulder jemte beskaffenheten af de säkerheter, mot hvilka tillgångarne äro utlånade, skall till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insändas, och i § 7 stadgas rätt för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att sjelf eller genom ombud taga kännedom af sparbanks räkenskaper, protokoll och lånehandlingar." Alltså har Konungens befallningshafvande redan nu, enligt denna förordning, icke mindre än dubbel kontroll öfver sparbankerna. Jag hemställer derföre till Kammaren, huruvida det kan vara lämpligt att åvägabringa en ytterligare kontroll eller, såsom det heter, en revision, som skulle, jemte de af bolagsmännen tillsatta revisorerne, revidera bankens räkenskaper. Om detta Utskottets förslag af Riksdagen antages, skulle det förorsaka sparbankerna, isynnerhet de små, ganska stora utgifter. Konungens Befallningshafvande skall bestämma afgiften till denna inspektör eller revisor, och detta kan blifva ganska kostbart. Då, som sagdt, redan en så grundlig kontroll från Konungens Befallningshafvandes sida finnes, tror jag bestämdt, att det är alldeles öfverflödigt att tillskapa nya svårigheter för sparbankerna i detta afseende. Exempelvis vill jag påpeka, att, om en revisor skulle resa ut t. ex. i Norrland, han kunde få resa kanske 30 à 40 mil fram och tillbaka, och detta skulle blifva ganska kostbart för en liten sparbank.

Jag yrkar afslag.

Med Herr Sjö instämde Herrar *Petersson* i Eksebo, *Sjöberg* i Bodaryd, *Thermænius*, *Carlsson* i Fågelhem och *Andersson* i Lyckorna.

*Om ändring
i § 3 af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Oktober
1875.
(Forts.)*

Herr *Petersson* i Hamra: Om det visat sig, att under den 50-åriga verksamhet, sparbankerna utöfvat i vårt land, några förluster drabbat någon insättare, skulle jag kunna förstå anledningen, hvarför denna motion framkommit. Men detta är icke förhållandet. Visserligen kunna svårigheter för en eller annan sparbank hafva uppstått, såsom för den i Sollefteå, der genom en slarfvig tjänstemans åtgärder banken drabbades af stor förlust, men icke ens der har någon förlust drabbat insättarne. Om så hade skett, skulle det icke förundra mig, om man ville vidtaga andra försigtighetsåtgärder än de, som finnas stadgade. I denna Sollefteå sparbank förekom en balans på öfver 68,000 kronor, hvarigenom icke allenast sparbankens vinst för året utan hela grundfonden medtogs. Men resten, 39,000 kronor, samman-sköts af direktionen, och således behöfde insättarne icke lida ett öres förlust. När nu Konungens Befallningshafvande har rättighet att hvilken dag och stund som helst inspektera sparbankerna inom riket, och då detta äfven tillämpas — åtminstone vet jag, att inom Östergötlands län förlidet år af Konungens Befallningshafvande utsetts särskilda personer, som resa omkring och genomgå sparbankernas räkenskaper — förundrar det mig, att ytterligare lagbestämmelser här skola behöfva ifrågakomma. För öfrigt kan jag icke riktigt fatta, om, såsom här är föreslaget, en särskild person, utsedd af Konungens Befallningshafvande, skulle vara närvarande vid granskningen på samma gång som sparbankens egna revisorer, huru detta skulle låta sig göra. Om en sparbanks räkenskaper grundligt skola granskas, behöfvas åtskilliga dagar, kanske veckor för att göra detta ordentligt. Skall då detta Konungens Befallningshafvandes ombud vara närvarande hela tiden? Ja, så vida han skall kunna erhålla fullständig kännedom om bankens ställning så är det nödvändigt, men eljest är det ett fullkomligt nonsens. Jag anser det därför vara bättre, såsom det nu är, att Konungens Befallningshafvande när som helst kan skicka ett ombud för att inspektera, och då detta särskildt under de sista åren praktiserats, tycker jag det nu framlagda förslaget vara alldeles öfverflödigt. Men icke nog dermed. Utskottet föreslår också, att denne revisor skall hafva ersättning, och det kan komma att blifva en ganska dyrbar ersättning. Då det för närvarande finnes bortåt 360 sparbanker — i 1883 års statistiska berättelse tror jag att de uppgifvas till 358 — och då vi veta, att många af dessa hafva så obetydliga kassar, att hela vinsten per år utgör några hundra kronor, så skulle kanske en stor del af denna behållning, hvilken nu ensamt tillfaller grundfonden — ty märken, mine herrar, att sparbankerna arbeta icke för aktiegarnes eller hufvudmännens förtjenst utan blott för sin egen tillvaro — komma denne revisor till godo, som derigenom skulle taga ett ganska kämbart tag i sparbankernas tillgångar, hvaremot sparbankernas egna revisorer, i de flesta fall, icke hafva någon ersättning.

Jag anser därför, som sagdt, detta förslag alldeles opraktiskt, samt att det stadgande, som redan finnes, hvilket af Herr Sjö blifvit

Om ändring i 3 § af förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875.
(Forts.)

uppläst, är långt bättre. Jag skall därför be få instämman med de föregående talarne och yrka afslag å Utskottets framställning.

Herr A. P. Lind: Äfven jag anser, i likhet med de föregående talarne, detta förslag vara icke blott obehöfligt utan till och med för sparbankerna skadligt.

Hvad den omständigheten beträffar, att Konungens Befallningshafvande skulle få utse en revisor, tror jag icke, att detta skulle blifva en förbättring utan en försämring. Jag anser, att Konungens Befallningshafvande, med den rätt han redan har, kan skicka till sparbankerna personer för att öfverse deras handlingar och räkenskaper när som helst samt vidtaga de åtgärder som kunna erfordras. Detta anser jag mycket ändamålsenligare, än om man skulle gå så tillväga som här är föreslaget, och därför yrkar jag afslag å Utskottets framställning.

Herr Bokström: Det torde vara lönlöst att vidare hysa någon förhoppning derom, att Kammaren skall bifalla Utskottets förslag i den nu föredragna punkten, då en sådan enstämmig mening mot det samma nu gjort sig gällande. För att emellertid visa, att Utskottet icke helt och hållet saknat skäl för sin åsigt, anhåller jag att få yttra några ord.

De af den förste talaren i ordningen gjorda anmärkningarne mot motionärens förslag i de delar, der det blifvit af Utskottet afstyrkt, kan jag helt och hållet förbigå. Men han ansåg, att den kontroll, som för närvarande finnes på sparbankerna, är fullt tillräcklig, i synnerhet sedan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande nu mera börjat särskildt inspektera dessa banker. Jag anhåller likväl få fästa uppmärksamheten derpå, att den kontroll, som af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i sådant hänseende för närvarande utöfvas, är mycket beskedlig. Revisionsberättelsen insändes till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som det åligger att publicera den i länet, på det att insättarne, som äro intresserade af bankens verksamhet, må få kännedom om densamma, men Konungens Befallningshafvande eger icke rättighet att ingripa på grund af denna revisionsberättelse, förr än bankens tillgångar nedgått till 95 procent af ansvarighetssumman. Den inspektör, som af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande nu mera utsändes, får i regeln aldrig tillfälle att sammanträffa med bankens ordinarie revisorer och kan tydligen icke bedöma säkerhetspapperen. Man kan nemligen icke begära, att den för ett stort distrikt med många sparbanker utsedde inspektören skall kunna ega sådan kännedom om vederhäftigheten hos de personer, som äro kunder i banken, att han kan derom uttala något tillförlitligt omdöme. Denna inspektion är således mera en formel sifferrevision. En sådan inspektör kan visserligen dessutom göra nytta genom att i vissa afseenden lemna råd och upplysningar till bankens styrelse, men han kan dock icke göra samma nytta som en af Konungens Befallningshafvande utsedd revisor, hvilken får samarbeta med bankens vanliga revisorer.

Jag ber äfven att få erinra derom, att bankkomitén och Kongl.

Maj:t ansett nödigt att Konungens Befallningshafvande skall insätta en revisor i hvarje enskild banks revision, förutom den revision Konungens Befallningshafvande skulle ega att i dessa banker när som helst verkställa. När man anser sådana åtgärder erforderliga för att skydda de mera bemedlade deponenterna i dessa banker, så borde samhället låta sig angeläget vara att icke visa mindre omvårdnad om de mindre bemedlade klassernas åt sparbankerna anförtrodda besparingar. Dessa besparingar äro visserligen hvar för sig mycket små, ty de tillhöra ju 900,000 delegare, men de uppgå dock tillsammans till öfver 200 millioner kronor, hvilket är en för våra förhållanden hög siffra. Ur denna synpunkt bör värdet af och ändamålet med den kontroll, som här ifrågasattes icke ringaktas eller underskattas.

Man har vidare sagt att sparbankerna skötas på ett sådant sätt att någon anledning icke förefinnes att vidtaga några sådana åtgärder som här föreslås. Det är lyckligt om de som anfört detta hafva från sina hemorter en sådan erfarenhet, jag kan tyvärr icke säga att jag har samma erfarenhet från det län jag tillhör. I en af sparbankerna der hafva nemligen insättarne på flere år icke kunnat utfå sina insatta medel, emedan sparbanken varit stäld under utredning med anledning deraf att en betydande del af sparbankens medel blifvit förskingrad. I en annan bank vägrades, i början af förlidet år, décharge åt styrelsens ledamöter och då nytt styrelseval skulle företagas befans det att ingen ville blifva ledamot i sparbanksstyrelsen af fruktan att derigenom ådraga sig betalningsansvar, och ännu i denna dag har någon styrelse för banken icke blifvit utsedd. Denna bank har under tiden stått öppen för *inbetalningar* af från banken utlemnade lån, men för dem som velat hafva ut sina å sparbanksböcker insatta medel, har banken varit omsorgsfullt stängd. Genom skärpt kontroll skulle dessa ledsamma förhållanden lätteligen hafva kunnat förebyggas.

Till den kraft och verkan det kan hafva yrkar jag bifall till Utskottets betänkande.

Herr Danielson: Äfven om man vill erkänna, att Lag-Utskottet genom sitt förslag velat bringa mera ordning uti och åstadkomma en strängare kontroll öfver sparbankernas styrelser, tror jag dock icke det låter sig göra att lemna bifall till hvad Utskottet här föreslagit. Det skulle, enligt mitt förmenande, alldeles förqväfva dessa mindre sparbanker, i synnerhet då man vet, huru svårt det är att få sådana till stånd och under hvilka små och knappa omständigheter dessa banker arbeta under sina första år. Jag har åtminstone från min hemort den erfarenhet, att kommunerna fått till en början lemna bidrag till sparbankerna; och om man då på dem skulle lägga ytterligare den här ifrågasatta revisionskostnaden, skulle man rent af motarbeta dessa små och nyinrättade bankers existens, hvilket väl vore i högsta grad skadligt. Jag tror, att sedan Kongl. Maj:t beslutat till bankerna utskicka inspektörer, torde deras verksamhet vara till så stort gagn, som man kan behöfva. Nu har en ärad ledamot af Lag-Utskottet sagt, att revisorn skulle revidera säkerhetshandlingarne. Det kan ju hända, att han kan göra detta; men dervid får han naturligtvis i

*Om ändring
i 3 § af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Oktober
1875.
(Forts.)*

Om ändring
i 3 § af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Oktober
1875.
(Forts.)

många fall och kanske uteslutande grunda sitt omdöme på medrevisorernas utlåtanden, ty icke kan han känna till befolkningen i hvarje ort. I synnerhet om förbindelsernas antal är stort, är det bankens valde revisorer, som hafva den hufvudsakliga personalkännedom, som erfordras. Om Konungens Befallningshafvande skall förordna en revisor, så måste revisionen så utsättas, att denne revisor kan samarbeta med de öfrige revisorerna, ty eljest kunde många olägenheter uppstå, såsom att värdehandlingarne icke vore tillgängliga då denne revisor komme. Han måste derföre underrätta om sin ankomst en tid förut, för att styrelsens revisorer skola kunna ställa sitt revisionsarbete der-efter, och styrelsen må vara beredd att hafva räkenskaperna och värdehandlingarne till hands. Huru ett sådant reviderande kan lämpligen låta sig göra vågar jag ej säga, men jag tror det kommer att blifva många svårigheter härför. Utom dessa svårigheter anser jag att om man antog hvad Lag-Utskottet här föreslagit, skulle man verkligen uttala sig, om jag så får säga, afvisande emot bildandet af sparbanker. Uti städerna kan det möjligen vara lämpligt att vidtaga sådana anordningar som Utskottet afsett, men på landet, helst der afstånden äro långa, skulle kostnadsräkningarne för resor och dylikt blifva ganska betydliga. Det kan ju inträffa, att den person, som af Konungens Befallningshafvande förordnas, icke sätter sina revisionsresor i samband med hvarandra och sålunda söker minska kostnaden, utan i stället ställer resorna så, att han kan förtjena så mycket som möjligt.

Jag tror derför, att Kammaren gjorde klokast uti att afslå det föreliggande förslaget, och jag hoppas, att Lag-Utskottets ledamöter icke skola hålla så strängt på detta förslag.

Jag ber att få instämma med dem, som yrkat afslag.

I detta anförande instämde Herrar *Redelius, Jakobson, Petersson* i Ugglekull, *Ekeborgh, Andersson* i Skeenda, *Sam. Johnson, Svensson* i Lösen, *Wilh. Carlsson, B. Dahlgren, Norén, Larsson* i Löa och *Ersson* i Arnebo.

Herr Petersson i Hamra: Jag ber endast att få rätta ett litet misstag, som jag nyss gjorde mig skyldig till, då jag uppgaf, att den sparbank, hvaruti den omtalade balansen uppstått, var i Sollefteå; det skulle i stället vara i Skellefteå.

Herr Persson i Vadensjö: Jag ber att få tillkännagifva, att jag kommer att instämma med dem, som yrkat afslag å det nu föreliggande förslaget. Om Lag-Utskottet erkänner den rätt, som, enligt §§ 3 och 7, Konungens Befallningshafvande för närvarande har öfver våra sparbanker och ännu mera den rätt, som enligt 1 § tillkommer Konungens Befallningshafvande, nemligen att fastställa reglemente för hvarje sparbank, innan den öppnas, samt att revisionsberättelsen hvarje gång skall till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insändas, tror jag det vore oklokt att ytterligare tillsätta en inspektör, som tillika med bankens egna revisorer skall revidera bankens räkenskaper. Bankkomitén har

föreslagit en sådan åtgärd åt de enskilda bankerna, men, mine herrar, är det denna sida af saken man vill framhålla, då tror jag man slår den första spiken i dessa sparbankers likkista, om man skall ålägga dem samma skyldigheter som de enskilda bankerna. Få de då kanske en smäll till, skola vi snart icke hafva några sparbanker kvar i riket. Det är icke många banker, som göra så mycken nytta för de mindre jordbrukarne och handtverkarne som just dessa sparbanker. Såsom vi alla veta, äro handtverkarne på landet icke likställda med städernas. Om de senare hafva en egendom på 1 eller 2 tusen kronor, så kunna de, genom att belåna denna egendom, skaffa sig pengar till sin bosättning och dylikt. Så är deremot icke förhållandet på landet. Om de derstädes ega en byggnad, värderad till 3 å 4 tusen kronor, kunna de icke få låna ett enda öre på densamma till följd af in-teckningslagen. Det är således icke underligt, om sparbankerna anlitas för att på något sätt erhålla de medel, som erfordras till bosättning, inköp af redskap m. m. Jag tror därför att man icke bör gå så långt, att man sätter dessa sparbanker i jembredd med de enskilda bankerna, ty de 10 å 12 ledamöter, som finnas uti sparbankernas styrelser, hafva utan den ringaste ersättning, år efter år, skött bankens affärer, och dessutom äro i de flesta sparbanker de insatta kapitalen räntelösa endast för att gagna de mindre landtbrukarne. Om dessa komme till de enskilda bankerna, skulle de med all säkerhet icke få låna ett enda öre, emedan direktören icke känner dem.

På grund af hvad jag nu anfört anhåller jag om afslag å Utskottets nu föreliggande betänkande.

Herr Ekdahl: Det är för att tillkännagifva, att jag icke hyser samma åsigt som de fleste talare, hvilka i denna fråga yttrat sig, som jag begärde ordet. Jag anser att man bör på allt möjligt sätt skydda just desse mindre bemedlade, hvilka insatt sina små besparingar i sparbankerna, så att dessa medel på det bästa sätt förvaltas, äfvensom insättarne må erhålla full säkerhet att få tillbaka sina deponerade penningar.

Här nämndes af en talare från Lag-Utskottet, huru det i afseende å sparbankernas förvaltning tillgår i det län, han tillhör. Äfven jag har mig bekant, att på andra orter sparbankerna icke skötts med tillbörlig omsorg, och revisionen äfven mycket ofullständigt fullgjorts. Jag anser mig likväl böra upplysa, att jag under många år deltagit i förvaltningen af en sparbank, men vågar påstå att der åtminstone icke någon oordentlighet förekommit, så att det således är för händandet af sparbankernas anseende som jag finner förslaget förtjena att beaktas.

Den kostnad, hvarom här talats, skulle enligt min tanke icke blifva så stor, som man synes föreställa sig. Jag tror tvärt om, att den skulle blifva högst obetydlig och icke inverka ens på de mindre sparbankernas ställning. Vi veta t. ex. huru Konungens Befallningshafvande förordnar revisorer för granskning af brännvins- och andra bolags räkenskaper. Det tillgår vanligen på det sättet, att dertill utses inom den ort, der revisionen skall ske, en person, för hvilken läusstyrelsen

Om ändring
i § 3 af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Okto-
ber 1875.
(Forts.)

har förtroende. På samma sätt kunna äfven sparbanksrevisorerna förordnas, hvarigenom således flera mils resor icke behöfva förekomma. Tidsuppooffringen torde ej heller blifva så stor, som här uppgifves, efter hvad som vanligen praktiseras. Revisorerna sammanträda nemligen i början af året för genomgående af styrelsens förvaltning och granskning af säkerhetshandlingarna samt utse då en siffergranskare, hvilken derefter noggrant genomgår alla räkenskaperna.

Sedan siffergranskningen försiggått, sammanträda åter revisorerna för att taga del af de dervid gjorda anmärkningarna och efter öfverläggning aflåta sin berättelse. Endast vid dessa båda tillfällen behöfver den af Konungens Befallningshafvande utsedde revisorn vara närvarande, och om allt befinnes i god ordning, upptaga dessa sammanträden icke särdeles lång tid, så att någon synnerlig kostnad blir dermed förenad.

På det skäl, jag förut nämnt, att sparbankerna skola vara för insättarne fullt betryggande, anser jag mig böra tillstyrka bifall till Lag-Utskottets föreliggande förslag.

Herrar *Östberg*, *Beckman* och *Söderblom* instämde med Herr *Ekdahl*.

Herr *Thomasson*: Det torde icke vara mycket att tillägga till hvad den föregående ledamoten af Lag-Utskottet yttrat till försvar för Utskottets föreliggande förslag, och det lärer icke heller tjena till mycket att orda i en sådan rigtning, då det ganska väl synes, att sympatierna inom Kammaren icke äro synnerligen starka för hvad Lag-Utskottet här föreslagit.

Att döma efter hvad här uttalats ser det ut, som om det vore mycket väl bestäldt i afseende på sparbankernas förvaltning här i landet. Jag kan dock försäkra herrarne, att denna uppfattning visst icke är enhällig inom landet. Det har rådt och råder tvärt om icke så liten oro i denna fråga, och denna oro har gifvit sig till känna i den massa motioner, som slutligen framkallade 1875 års lag. Sedan dess har oron icke lagt sig, så mycket mindre som utlåningen emot personel säkerhet mer och mer tilltagit. Jag undrar också, om icke en sådan oro är fullt berättigad, när man ser, hvilka oerhörda summor utlånas emot sådan säkerhet, hvilken icke kan anses betryggande i allmänhet och allra minst i vår tid. Under sådana omständigheter torde det icke vara underligt, om Lag-Utskottet framlagt ett förslag, som i någon mån vore egnadt att trygga förvaltningen af dessa sparbanker och framför allt stilla de upprörda sinnen, som verkligen i afseende härå förefinnas. Det är, enligt min tanke, särdeles viktigt, att man förbjuder en ledamot af styrelsen att sjelf låna likasom att ikläda sig borgen för lån ur sparbanken; och ännu mera skulle det vara vunnet, om man hade en ständigt, af Konungens Befallningshafvande förordnad revisor för att tillse, att lånerörelsen något mera bankmessigt än nu sker bedrefves.

De invändningar, som gjorts mot förslaget, synas mig icke vara mycket betydande. Man har sagt, något som jag också för min del

första ögonblicket tyckte vara det mest graverande, att det oegennyttiga intresset för dessa anstalter hos personer, som, utan någon ersättning, egnat sin tid åt dessa sparbanker, skulle minskas, om de finge en öfvervakande revisor. Jag finner likväl icke, då jag närmare tänker på saken, att jag skulle finna mitt oegennyttiga intresse minskadt derigenom, att en offentlig myndighet undersökte, huruvida min förvaltning af bankens medel verkligen vore oegennyttig.

Samme talare yttrade derjemte något, som icke tilltalade mig. Han trodde, att det skulle väcka ovilja, att den, som ett tjugotal år må hända egnat sig åt en sparbank och der arbetat för intet, skulle bredvid sig hafva en revisor, som hade betaldt. Jag är dock viss om, att hvarje sparbanksstyrelse är höjd öfver sådant, saunt tvärt om med nöje skall se, att den får framlägga den förvaltning, som den handhafver på grund af allmänhetens förtroende, för en noggrann granskning.

Det har också mycket talats om den ovilja, som skulle uppstå derigenom, att man ålade de sparbanker, som äro små och hade obetydligt kapital, den utgift, som blefve nödvändig för bekostande af den revision, som skulle föranstaltas af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Men äro sparbankerna något större, och det finnes många sådana, så spelar denna kostnad ingen rol. Äro de återigen små, så blir det icke något stort belopp att utgifva; ty revisionen af en dylik sparbank är snart gjord — på en dag eller ett par — och då här är fråga endast om resekostnadsersättning och dagtraktamente, så synes någon stor vikt icke böra läggas på frågan om revisionskostnaden.

Det har dessutom blifvit anmärkt, att den föreslagna kontrollen vore öfverflödig, emedan Konungens Befallningshafvande redan nu kan förordna en inspektör för att taga kännedom af en sparbanks räkenskaper, protokoll och lånehandlingar. Men vi veta alla af erfarenhet, hvilket också framgår af syftet med det derom gällande stadgandet, att en dylik inspektion ej ifrågakommer utan i följd af något särskildt dertill föranledande, och att det understundom går många år, då en sådan revision icke verkställs. Men den nu föreslagna revisorn skulle regelbundet och hvarje år deltaga i revisionen af sparbankens förvaltning, och det är väl något helt annat.

Jag tycker således, att Lag-Utskottet haft rätt goda skäl för sitt förslag. Vill Kammarerna icke antaga detsamma, så kan det icke hjälpas; men för min del, Herr Talman, anhåller jag om bifall till Lag-Utskottets hemställan.

Häruti förenade sig Herrar *Helander, Hammarlund, O. B. Olsson, Bengtsson* i Gullåkra, *Toll, Östling, Waldenström Frih. Tersmeden* och *Göransson*.

Herr Sven Nilsson: Herr Talman, mine herrar! Jag tror icke, såsom den siste talaren, att Lag-Utskottet haft goda skäl för sitt utlåtande. Jag tror tvärt om att Utskottet bort gifvit bättre skäl därför. Samme talare omnämnde, huru som en oro i afseende på sparbankernas förvaltning genomgår landet, men jag vet icke, hvarifrån denna oro skulle komma. Det ser likväl ut, som om det vore ett särskildt

Om ändring i § 3 af förordningen angående sparbanker den 1 Oktober 1875.
(Forts.)

Om ändring
i § 3 af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Okto-
ber 1875.
(Forts.)

intresse — ja jag vill säga det rent ut — som om privatbanksintresset framkallat denna oro. Jag vet icke, hvarför man skall ställa strängare kontroll öfver sparbankerna än öfver de enskilda bankerna, rörande hvilka man icke ifrågasatt en sådan särskild revision. Detta är ett oberättigadt misstroende mot dessa sparbanker, som öfver allt skött sig mycket väl. Man synes nu till och med stå i begrepp att föreskrifva, att en sparbanksdirektör icke skulle sjelf få taga lån eller gå i borgen i den sparbank, der han är direktör eller styrelseledamot. Men är förhållandet sådant i de enskilda bankerna? Har icke en direktör der rätt att både sjelf låna och borga för andra? Jo visst, utan att man hört ifrågasättas någon ändring i detta afseende. Skall man sålunda göra en jmförelse emellan våra bankinrättningar, så skall man jmföra rättvist och icke ställa det värre i det ena fallet än i det andra, allra helst som de åtgärder, hvilka ifrågasatts, icke äro eller visat sig vara nödiga mera för sparbankerna än andra bankinrättningar.

Man har sagt, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke nu har någon rätt att granska sparbankernas handlingar och räkenskaper; men i Lag-Utskottets betänkande omnämnes ju en sådan rätt, när Lag-Utskottet återgifver § 7 i sparbanksreglementet, hvilken paragraf stadgar "rätt för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att sjelf eller genom ombud taga kännedom af sparbanks räkenskaper, protokoll och lånehandlingar." Jag frågar: kan en sådan revisor, som föreslagits, göra mer än den i 7:de paragrafen omförmälde inspektören kan göra? Denne senare kan ju taga reda på, när sparbanksräkenskaperna granskas, och jag föreställer mig, att denne inspektör icke skall blifva vägrad att taga del i den revision, som på nuvarande sätt eger rum.

Jag anser äfven därför förslaget vara alldeles obehöfligt. Och dessutom, kunna icke sparbanksdelegarne hafva lika god insigt i att välja revisorer för granskning af räkenskaperna öfver deras medel som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande? Skola icke dessa delegare sjelfva kunna finna på för ändamålet lika dugliga personer som Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, i synnerhet som de torde välja personer, hvilka bo inom den ort, der sparbanken har sitt verksamhetsområde, och hvilka följaktligen böra ega en noggrann kännedom om ortens förhållanden? Det är omöjligt att tro annat. Allt hvad här yttrats till förmån för Utskottets förslag innebär således endast ett oberättigadt misstroende mot sparbankerna. Såväl detta som från andra håll uttalade misstroenden emot sparbankerna kan jag ej fatta annorlunda än som ett begär att undergräfvat dessa sparbanker, som äro till stor fördel för allmänheten, men ej så litet inkräkta på privatbankernas verksamhet och därför af dem ses med helt andra än blida ögon. Jag kan därför icke gilla Utskottets förslag, utan tillåter mig därför att yrka afslag å förslaget.

I detta yttrande instämde Herrar Börjesson, Nilsson i Espinge, Nilsson i Rinkaby och Trulsson.

Vidare anförde:

Herr Nils Petersson i Runtorp: Herr Talman, mine herrar! Den ovilja, som här uttalats mot Lag-Utskottets förslag, tror jag bör uppfattas på sådant sätt, att man icke är så missbelåten med den ifrågasatta kontrollen som med sjelfva kostnaden därför.

Det är en betydande skilnad mellan de olika sparbankerna. De af Kammarens ledamöter, som äro ifrån städerna och således veta hvilka stora summor i sparbankerna derstädes finnas besparade, kunna kanske tycka, att den ersättning, här är i fråga, är en obetydlighet. Men det förhåller sig på annat sätt med sådana sparbanker, som ligga långt ut på landet. Från en sådan sparbank kan det vara ett stort afstånd till den plats, hvarifrån revisorn skulle erhållas. Om sparbanken är af litet omfång och har få medel till sin disposition, då kännes sparbankens kostnad för denne revisor så mycket tyngre, som hela sparbanksstyrelsen gör sitt arbete frivilligt; och det bör icke förundra någon, att ovilja skall uppkomma, derest den lilla besparing, som nu finnes i dessa sparbankers reservfonder, skulle uppslukas af ersättningen till den af Konungens Befallningshafvande utsedde revisorn. Om deremot Lag-Utskottet sett saken från en annan synpunkt eller föreslagit skärpning af kontrollen öfver sparbankernas förvaltning, vare sig genom revision eller annorledes, utan att dermed varit förenad någon kostnad för sparbankerna, skulle jag icke hafva något af deremot invända. Man kunde möjligen hafva godkänt ett tillägg till förordningen, hvarigenom bestämts, att sparbankernas styrelser skulle underätta vederbörande Konungens Befallningshafvande om tiden, när revisionen skulle ske, då det stode Konungens Befallningshafvande fritt att inställa sig vid revisionen eller icke. Men att ålägga sparbankerna kostnaden för en särskild revisors inställelse dervid är för dem allt för betungande. På dessa skäl förenar jag mig med dem, som yrkat afslag å den föredragna punkten.

Herr Månsson: Jag begärde ordet med anledning deraf, att vice ordföranden i Lag-Utskottet yttrade, att en allmän oro rörande våra sparbankers ställning ginge genom landet. Jag har aldrig hört talas om någon sådan oro. Om emellertid en sådan oro någonstädes finnes eller funnits, så gäller den icke det sätt, hvarpå räkenskaperna förts eller räkenskaperna i och för sig, utan lånerörelsen och särskildt det förhållandet, som stundom är för handen, att styrelseledamöter äro med som borgesmän. Vål vore, om man kunde förebygga sådant, men det åsyftas icke ens genom detta förslag. Och då Konungens Befallningshafvande redan nu ega rätt att förordna personer att inspektera sparbankerna, utan att de sålunda förordnade få uppbära någon ersättning därför, kan jag icke inse nyttan eller behovet af det nu föreslagna stadgandet. Samma skäl, som föranledt Lag-Utskottet att afstyrka det förslag, som framstälts under punkten 3 i motionen, eller att landsting skulle ega invälja en ledamot i sparbanksstyrelserna, samma skäl borde, enligt mitt förmenande, föranledt Utskottet att afstyrka förslaget under punkten 4. En styrelseledamot, vald af landstinget, synes mig icke kunna ega mera intresse för sparbanken än en

*Om ändring
i § 3 af för
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Okto-
ber 1875.
(Forts.)*

*Om ändring
i § 3 af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Okto-
ber 1875.
(Forts.)*

annan ledamot i styrelsen, och enahanda synes mig förhållandet vara här. Dessutom skulle en af Konungens Befallningshafvande utsedd revisor icke få någon särskild ansvarighet. Konungens Befallningshafvande skulle icke ikläda sig något ansvar. Således kan jag icke finna, att det skulle medföra större trygghet för sparbankerna, om Utskottets förslag bifölles. Jag yrkar för den skull afslag å Lag-Utskottets förslag.

Herr Herslow: Jag begärde ordet med anledning deraf, att en ärad talare på kristianstadsbanken yttrade, att man här fordrade af sparbankerna en kontroll, som man icke ansett behöfelig för de enskilda bankerna. Jag vill erinra honom om, att det af regeringen i år framlagda banklagsförslaget just afser att införa alldeles samma kontroll å de enskilda bankerna, nemligen att staten skall förordna ombud att deltaga i revisionerna af dessa banker. Man har vidare anmärkt, att sparbankerna icke afse enskild vinst och man har deri velat se en garanti för dessa bankers skötsel. Men just deri har man tvärt om en svag sida hos dessa banker, just den allra svagaste borgen för en god förvaltning. I fråga om de enskilda bankerna är de enskildes, delegarnes, intresse den starkaste garantien för fordringsegarne. Detta enskilda intresse bjuder delegarne och desses förtroendemän, bankstyrelsen, att noga tillse, det icke någon förlust tillskyndas dem genom ovarsamhet vid placeringen af bankens tillgångar, och denna tillsyn är bästa borgen äfven för bankens kreditgifvare. Det är just den betänkliga punkten, att det icke finnes någon, som med eget skinn måste svara för de förluster, hvilka genom försumlighet etc. drabba sparbankerna. Jag erkänner, i likhet med de fleste talarne, att man bör vara varsam i fråga om de garantier, man vill kräva af sparbankerna. Utskottet har handlat klokt, då det icke accepterat de punkter i motionen, som Utskottet afstyrkt. Den sista punkten torde Kammaren deremot kunna bifalla. Jag tror, att den kommer att verka godt, om ock icke så synnerligt effektivt. Stadgandet medför alltid den fördelen, att, då revisionsberättelsen i allmänhet är det enda offentliga papper, hvarefter man kan bedöma sparbanken, man hädanefter skulle ega visshet om att denna berättelse tillkommit under tillsyn af en opartisk och fullt sakkunnig person. Jag vill härmed ej hafva antydtt, att revisionsberättelsen annat än i högst få undantagsfall icke upprättas efter bästa omdöme och förmåga. Men jag har sett berättelser, som kommit mig på den tanken, att man egt skäl att tvifla på, huruvida revisorerne sjelfve kunnat uppställa och bedöma en sådan berättelse. Det kan därför icke vara af ringa vikt äfven för sparbanken sjelf, att det finnes en sådan kontroll, som här är föreslagen, så att man kan sätta full tillit till berättelsen. Man skall då kunna säga sig sjelf: det kan icke rimligtvis vara något att anmärka mot denna bank, här är revisionsberättelsen, som visar en tillfredsställande status, och i lag finnas föreskrifter, som tillförsäkra oss om att berättelsen tillkommit på sakkunnig väg.

Det har sagts, att stora kostnader skulle kunna uppstå för sparbankerna, om det ifrågavarande förslaget antages. Men jag föreställer

mig, att Konungens Befallningshafvande i de flesta fall kan förordna någon person på platsen att deltaga i revisionen. Dertill behöfs icke någon annan än en redbar, i affärsförhållanden och bokföring någorlunda hemmastadd man, t. ex. ordföranden i kommunalstämman, kronofogden, länsmanen eller någon annan, som bor i trakten och är van vid räkenskaper.

Af många skäl vill jag icke lägga allt för stora band på sparbanksrörelsen. De stora bankerna kunna tåla vid sådant. Men en del af dessa, på frivillighetens väg tillkomna och gratis förvaltade små sparbanker äro ömtåliga plantor, som icke tåla vid, att man för mycket handskas med dem. Men detta Utskottets förslag är mycket lindrigt och beskedligt och måste blifva till gagn för sparbankerna sjelfva, för intresset i landet för dessa banker och för det ofantligt stora kapital, som lägges ned i dem. Jag skulle icke velat vara med om att bifalla motionen, men jag instämmer i Lag-Utskottets förslag.

Herr Sam. Johnson: Jag hade icke tänkt begära ordet i denna fråga, då jag instämt med Herr Danielson. Men den siste talarens yttrande har föranlett mig att säga några ord.

Han nämde, att det icke skulle finnas någon kontroll öfver en sparbanksdirektion eller någon ansvarighet för sparbankens medel, och att därför direktionen skulle vara liknöjd i afseende å handhafvandet af sparbankens angelägenheter. Nej, mine herrar, så är icke förhållandet. Det finnes i nu gällande sparbankslag föreskrifter i detta hänseende. En sparbanksdirektion är ansvarig, och dess åtgärder underkastas granskning af en revision, som har att yttra sig i fråga om décharge för direktionen. Jag förstår också icke, hvarför en sådan direktion skulle sakna mindre intresse för banken, fastän den för sina göromål icke åtnjuter ersättning, än en direktion, som uppbär ersättning. Hade Utskottets förslag innehållit föreskrift om, att Konungens Befallningshafvande skulle utse en person på den platsen, der sparbanken vore belägen, att deltaga i revisionen, skulle jag icke vara mot förslaget. Men så är icke förslaget affattadt, utan kan Konungens Befallningshafvande dertill förordna en person i residensstaden, som kan vara betydligt aflägsen från den ort, der sparbanken finnes. Jag har hört från en norrlandsrepresentant, att i Norrland finnas sparbanker, som äro belägna ända till 40 mil från residensstaden. Om det skulle falla Konungens Befallningshafvande in att till deltagare i revisionen af dessa sparbanker utse en person i residensstaden, så är det tydligt, att ganska stora kostnader derigenom skulle uppstå för sparbankerna. Under sådana förhållanden kan jag för min del icke annat än yrka afslag å Utskottets förslag.

Herr Andreasson: Man har talat om, att inom landet skulle råda stor oro i afseende å sparbankernas ställning, men jag tror, att bekymret i detta fallet icke är eller behöfver vara så synnerligen stort. Vi hafva nyligen erhållit en sparbankslag, som innehåller föreskrifter, fullt betryggande för dessa bankers ställning. Också har jag åtminstone icke hört, att dessa banker gjort några förluster, eller försport

*Om ändring
i § 3 af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Okto-
ber 1875.
(Forts.)*

Om ändring
i § 3 af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Okto-
ber 1875.
(Forts.)

några olägenheter i fråga om deras förvaltning. Inom den oit, jag tillhör, äro sparbankerna mycket väl skötta, och de hafva varit till gagn för så väl jordbruket som industrien inom landet. Deremot lemna privatbankerna icke ut lån på längre tid än 3 à 6 månader, och när order derom kommer från hufvudkontoret, draga afdelningskontoren in utestående penningar, så att ställningen blir mera tryckt än förut. Men sparbankerna rätta sig mera efter befolkningens behof och ställning. Jag tror, att inga vidare lagstiftningsåtgärder i afseende å sparbankerna erfordras än de, som redan vidtagits, och särskildt anser jag, att man icke bör pålägga dem den stora kostnad, som skulle uppstå, om i revisionen af deras förvaltning, på sätt en talare på malmöbänken antydt, skulle deltaga, en såsom han uttryckte sig, sakkunnig person.

På grund af hvad jag anfört yrkar jag afslag å Utskottets hemställan.

Herr Herslow: Jag ber att blott få bemöta en invändning mot mitt förra anförande. Jag har aldrig sagt, att sparbankernas *direktioner* icke äro ansvarige för de i dessa banker insatta medlen, utan jag har sagt, att det icke bakom dessa direktioner står någon, som med sin egendom ansvarar för nämnda medel. Sedan direktionerna fått *décharge* af ansvarsfrie principaler, finnes icke längre någon som ansvarar eller garanterar fordringsegarne deras insatta medel. Detta kan icke hjälpas; men det innebär naturligtvis en gifven svaghet för sparbankerna. Jag ber att dessutom få påpeka ett annat förhållande, och det är, att i de flesta sparbanker det är principalerne, som tillsätta styrelsen och lemna densamma ansvarsfrihet, på samma gång som det i allmänhet är de resp. bankstyrelserna som föreslå, ja, man kan säga utse principaler. Sålunda tillsätta principalerne styrelsen, och styrelsen principalerne. Detta är en oregelbundenhet, *en circulus vitiosus*, som borde genom lag eller stadgar afskaffas.

Ännu ett ord! Hvad angår detta snack om jalousie från de enskilda bankerna emot sparbankerna, tycker jag, att man borde låta bli att tala om en dylik, i sjelfva verket icke befintlig afundsjuk täflan mellan dem. De enskilda bankerna stå nu sedan länge i nära beröring och vänlig samverkan med sparbankerna; begge institutionerna äro hvar för sig lika nödvändiga för landets utveckling i ekonomiskt afseende; och jag är säker på, att, om det blefve fråga om att borttaga sparbankerna, de enskilda bankerna skulle vara de första att betacka sig för ett dylikt steg, emedan sparbankerna helt enkelt icke kunna undvaras. Men just därför kan man vara intresserad af och berättigad att föreslå nödiga kontroller på dem båda, hvilket jag tror skulle blifva dem till gagn, utan att på något sätt hämma deras verksamhet.

Herr Lasse Jönsson: Med afseende på den klagan, som jag här hör hafva uttalats af den siste ärade talaren öfver bristande garanti för de medel, som anförtros sparbankerna, och att ingen skulle stå i ansvar utom sparbanksstyrelsen, vill jag endast erinra, dels att sparbanksdirektionerna i allmänhet och i vissa fall äfven principalerne äro

ansvarige för sparbankernas förbindelser, och dels att å många orter och bland andra å den, jag representerar, kommunen genom laga kommunalstämmebeslut, som af Konungens Befallningshafvande faststälts, iklädt sig ansvar för sparbankens skuld. Då härtill kommer, att Konungens Befallningshafvande ega att när som helst låta sina ombud granska, huru räkenskaperna föras, och tillse, huruvida i öfrigt allt är som sig bör inom sparbankerna, anser jag, att den kontroll, som redan finnes öfver deras förvaltning, är till fyllest, och att man sålunda icke behöfver betunga dem med en ny, årligen återkommande, kostsam sådan.

Jag yrkar fortfarande afslag å punkten.

Herr Thermænius: Jag är delvis förekommen af den siste tälaren och ämnar icke upprepa hvad han sagt. Jag vill endast ytterligare betona hvad en annan talare yttrat, det nemligen, att någon särskild skärpt revision icke kan vara af nöden, så snart sparbankstyrelserna med »sitt eget skinn» få ansvara för de förluster, som kunna uppkomma af bankernas rörelse, såsom exempel på hvilken ansvarighet anförts, hurusom, vid en ej för så länge sedan inträffad förlust af 60,000 kronor för en sparbank, vederbörande styrelse med hvarstenda öre ersatte denna förlust. Den tillvitelse, som i berörda afseende från ett par håll gjorts sparbankerna, synes mig således vara mindre befogad.

Det har blifvit påpekadt, att, om revisionen skall blifva till någon nytta i afseende på den personalkännedom, som är nödig i förevarande fall, deri icke böra insättas personer från långt bort belägna orter, utan helst från den kommun, der sparbank är förlagd. Ja, det är gifvet, att, om de revisorer skola blifva till något gagn, som här ifrågasättes att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skall utse, hos dem måste finnas nödig kännedom om de personer, hvilka iklädt sig borgen för de af sparbankerna lemnade försträckningarna. Ty saknas denna personalkännedom hos dessa revisorer, så blifver deras verksamhet af föga betydelse, enär de i regel vore tvungne att grunda sitt omdöme på sina af kommunen utsedde medrevisorers.

Här har talats om, att man "droge sig" för kostnaderna, och att, om icke dessa vore, man möjligtvis skulle kunna gå in på det föreliggande förslaget. Ligger det någon sanning i det påståendet, så anser jag att det vore lämpligt återremittera punkten i syfte att derur få utslutet hvad som rör kostnaderna för revisorerne i fråga; hvarvid äfven vore önskligt, att Utskottet vid förnyad behandling af ärendet ville taga i betraktande, huruvida icke till revisorer helst borde utses personer från den kommun, sparbanken i fråga tillhörde.

Jag tager mig därför friheten yrka återremiss af punkten i nu angifna syfte.

Herr Sjö: Som frågan redan läser vara afgjord af Första Kam-maren, hvilken bifallit Utskottets förslag, kan en återremiss, såsom Herr Thermænius yrka, icke tjena till något, hvarför jag fortfarande yrkar afslag å punkten och att frågan i sitt nuvarande skick afgöres.

*Om ändring
i § 3 af för-
ordningen
angående
sparbanker
den 1 Okto-
ber 1875.
(Forts.)*

Öfverläggningen var slutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på ärendets återremitterande till Utskottet och dels på afslag å Utskottets hemställan. Herr Talmannen ansåg svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förstnämnda meningen, men som votering begärdes, blef, sedan till kontraposition antagits yrkandet på afslag, en så lydande omröstningsproposition uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som bifaller 3:dje punkten af Lag-Utskottets utlåtande N:o 48, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har utlåtandet i denna del af Kammaren afslagits.

Omröstningen utvisade 67 Ja, men 111 Nej; och hade Kammaren alltså beslutat i enlighet med nej-propositionens innehåll.

§ 6.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 49, i anledning af väckt motion om stadgande angående behandling af ärenden, som angå endast byar eller mindre samfälligheter å landet.

§ 7.

Angående förslag till stadgande i fråga om skyldigheten att uppfostra oäkta barn.

Slutligen företogs handläggning af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 50, i anledning af väckt motion med förslag till stadgande i fråga om skyldigheten att uppfostra oäkta barn.

Motionären, ledamoten af Första Kammaren Herr *P. M. Söderberg*, hade föreslagit, "att, med bibehållande af hvad lag bjuder om oäkta barns hemortsrätt, det måtte stadgas, att fader och moder till oäkta barn skola gemensamt eller den det förmår försörja och uppfostra sådant barn till femton års ålder, samt att, om föräldrarne genom medellöshet, oförmåga eller dödsfall hindras i fullgörandet häraf, det då, i fall föräldrarne tillhöra olika kommuner eller fattigvårdssamhälle, skall åligga det samhälle, der den till faderskapet lagligen vunne har sin hemorts- och försörjningsrätt, att årligen betala hälften af den försörjnings- och uppfostringskostnad, som drabbat den kommun, der barnet har hemorts- och försörjningsrätt".

Utskottet hemställde emellertid, att motionen icke måtte till vidare åtgärd föranleda.

Herr Anderson i Tenhult, hvilken jemte Herr Smedberg reserverat sig mot Utskottets hemställan, erhöll ordet och yttrade: Jag har, såsom Kammaren torde finna, till Lag-Utskottets afstyrkande hemställan anmält min reservation, därför att jag ansett, att motionens syfte borde bifallas. Lag-Utskottet har också för sin del gifvit motionären rätt, då det sagt, att det synes billigt, att det fattigvårdssamhälle, inom hvilket barnets fader eger hemortsrätt, finge deltaga i kostnaden för barnets underhåll.

Då jag fortfarande yrkar bifall till motionärens förslag, men han icke framställt något formligt ändringsförslag, och jag icke heller nu har något sådant färdigt, ber jag få yrka, att ärendet måtte till Utskottet återremitteras.

Häruti instämde Herr *Smedberg*.

Herr Thomasson anförde: Man har hittills ansett det vara af vigt, att hvarje person har hemortsrätt endast på ett ställe. Men skulle man med frångående af denna princip tillmötesgå det af motionären framställda förslag, så skulle det inträffa, att oäkta barn finge hemortsrätt både i faderns och moderns hemort. Jag tror, att detta sätt att afhjelpa en olägenhet — Utskottet har erkänt, att det är en olägenhet — skulle framkalla orättvisa af en svårare beskaffenhet än dessa och framför allt vara praktiskt utförbart samt framkalla rättgångar och förvecklingar, som man nu är fri ifrån. Det skulle vara bra orimligt om en dräng eller en arbetare, som komme in i en församling och stannade der så länge, att han finge hemortsrätt, och derefter lemnade församlingen under sådana förhållanden att han fortfarande der hade hemortsrätt, denna sockens fattigvård skulle vara skyldig att till hälften bekosta underhållet af ett barn, till hvilket denne arbetare på en annan ort blifvit fader. Denna obillighet är ju minst sagt lika stor som den, hvaröfver motionären klagat. Dertill komma också alla dessa rättegångar och allt detta trassel, som måste uppstå och som mer än uppväger de fördelar motionären afser.

Jag yrkar därför för min del bifall till Utskottets hemställan, och jag gör det så mycket hellre, som, om jag är väl underrättad, Första Kammaren redan läser hafva bifallit densamma.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt Herr Talmannen till proposition upptagit de gjorda yrkandena, blef Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

Stats-Utskottets Utlåtanden och Memorial:

N:o 5 a i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ett årligt anslag för Hans Kongl. Höghet Hertigen af Gotland;

N:o 13, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel; och

Angående förslag till stadgande i fråga om skyldigheten att uppfostra oäkta barn.
(Forts.)

N:o 41, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut uti åtskilliga frågor rörande regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel;

Banko-Utskottets Memorial N:o 9, med förslag till omröstningsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om användandet af Riksbankens vinst för nästlidna år;

Lag-Utskottets Utlåtande N:o 51, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående bestämmelser om vård och förvaltning af Stockholms stads allmänna begravningsplatser; samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 11, (i samlingen N:o 22) i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om aflemnande af förslag till beredande af billigare rörelsekapital för jordbruks- och industriidkare.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades Herr *Sam. Johnson* under fjorton dagar från och med den 12 dennes.

Härefter åtskildes Kammarens ledamöter kl. $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.